

Ed.

787. Frumvarp til laga

um stofnlánadeild sjávarútvegsins við Landsbanka Íslands.

(Eftir 3. umr. í Nd.)

1. gr.

Stofnuð skal ný deild við Landsbanka Íslands, er nefnist stofnlánadeild sjávarútvegsins. Skal hlutverk hennar vera það að styðja sjávarútveg Íslendinga með hagkvæmum stofnlánum.

Fjárreiðum stofnlánadeildarinnar skal haldið algerlega aðgreindum frá fjárreiðum annarra deilda bankans.

2. gr.

Stofnlánadeildinni skal aflað fjár til útlána:

- a. Með lántökum hjá seðlabankanum samkv. 4. gr.
- b. Með skylduinnlánum eigenda nýbyggingarsjóðs samkvæmt 5. gr.
- c. Með útgáfu vaxtabréfa samkv. 7. gr.

3. gr.

Stofnlánadeildin veitir lán gegn 1. veðrétti í fiskiskipum og öðrum veiðiskipum. Enn fremur fiskverkunarstöðvum, þar með töldum síldarverkunarstöðvum, hraðfrystihúsum og beitugeymsluhúsum, niðursuðuverksmiðjum, verksmiðjum til vinnslu úr fiskúrgangi, lifrarbræðslum, skipasmiðastöðvum og dráttarbrautum, vélsmiðjum, verbúðum í viðleguhöfnum og öðrum fyrirtækjum, sem vinna eingöngu eða að langmestu leyti í þágu sjávarútvegsins.

Forgangsrétt til lána samkvæmt 2. málslíð 1. málsg. skulu hafa félög útvegsmanna og fiskimanna, sem stofnuð eru til að reka iðnað í þágu útvegsins og eru opin útvegs mönnum og fiskimönnum, og félög, sem meginþorri útvegsmanna á hverjum stað er þátttakandi í, í þeim tilgangi, er að framan greinir, enda skipti félögin arði af rekstri í hlutfalli við viðskipti félagsmanna.

Lán má eigi veita úr stofnlánadeild til annarra framkvæmda en þeirra, sem gerðar eru eftir 1. janúar 1944.

Lánin eru tvenns konar:

A-lán, er eingöngu má verja til greiðslu á atvinnutækjum smíðuðum erlendis og til kaupa erlendis á efni og vélum til skipasmiða eða annarra framkvæmda innanlands.

B-lán, er verja má til innlendra framkvæmda að því leyti, sem þær krefjast ekki erlends gjaldeyris.

Á skuldabréf lánþega skal skrá, hve mikill hluti lánsins er veittur sem A-lán og hve mikill hundraðshluti afborgana skoðist sem afborgun á A-láninu, en að öðru leyti skal fara með lánið sem væri það eitt.

Lánveitingar úr sjóðnum eru bundnar því skilyrði, að Nýbyggingarráð hafi samþykkt þær framkvæmdir, sem um er að ræða, sem lið í heildaráætlun þess um þjóðarbúskap Íslendinga.

4. gr.

Nýbyggingarráð úrskurðar hverju sinni, samkvæmt beiðni framkvæmdastjórnar Landsbankans, hve miklum erlendum gjaldeyri hafi verið varið til fyrirtækis, sem stofnlánadeildin lánar út á, hvort heldur er um innflutning, nýsmíði, meiri háttar endurbætur eða viðgerðir að ræða, og gildir þetta jafnt um skip sem aðrar eignir.

Samkvæmt slíkum úrskurði nýbyggingarráðs skal seðlabankanum skylt að lána stofnlánadeildinni upphæð í islenzkum krónum, er samsvari A-lánnum sjóðsins.

Seðlabankinn veitir stofnlánadeildinni lánin jafnóðum í opnum reikningi, en við hver árslok skal sameina lánveitingar þess árs í eitt lán, og má samanlögð skuld stofnlánadeildarinnar aldrei fara yfir 100 millj. kr.

Ríkissjóður ábyrgist allar skuldbindingar stofnlánadeildarinnar gagnvart seðlabankanum.

5. gr.

Útgerðarfélag og útgerðarmenn, sem eiga fé í Nýbyggingarsjóði, sbr. lög nr. 20 1942, skulu leggja fé þetta á vaxtalausann innlánsreikning í stofnlánadeildinni innan 12 mánaða frá gildistöku laga þessara, og skal féð geymt þar, unz því er ráðstafað í samræmi við ákvæði gildandi laga.

6. gr.

Stofnlánadeildin skal endurgreiða seðlabankanum á hverju ári jafnháa upphæð og þau A-lán nema, er falla í gjalddaga á því ári, án tillits til þess, hvort skuldunautar deildarinnar greiða á tilteknum tíma.

7. gr.

Stofnlánadeildinni er heimilt, að svo miklu leyti sem skylduinnlán samkvæmt 5. gr. hrökkva ekki fyrir þeim B-lánnum, sem talin eru æskileg, að gefa út vaxtabréf, sem hún selur á opnum markaði. Fjármálaráðherra setur reglugerð um tilhögun vaxtabréfaútgáfunnar.

Vaxtabréf stofnlánadeildarinnar eru tryggð með ábyrgð ríkissjóðs.

8. gr.

Út á ný skip má lána allt að $\frac{2}{3}$ (tveim þriðju) af virðingar- eða kostnaðarverði, sé það lægra, og út á aðrar eignir allt að $\frac{1}{3}$ (þrem fimmtu) af virðingar- eða kostnaðarverði, sé það lægra.

Þó má lána allt að $\frac{1}{4}$ (þrem fjórðu) út á ný skip og $\frac{2}{3}$ (tveim þriðju) út á aðrar eignir, ef bæjar- eða sveitarfélög eru lántakandi eða ganga í ábyrgð fyrir skilvísri greiðslu afborgana og vaxta þar til lánið er greitt niður um helming.

Enn fremur má lána félögum þeim, sem um ræðir í 2. málsg. 3. gr. laga þessara, allt að $\frac{2}{3}$ (tveim þriðju) út á framkvæmdir þær, sem um ræðir í 2. málslíð 1. málsg. þeirrar greinar.

Um lán út á skip eldri en eins árs fer eftir ákvörðun sjóðsstjórnarinnar í hvert skipti.

Lán má þó ekki nema hærri fjárhæð en sem svarar virðingar- eða kostnaðarverði eignar, sem lánað er út á, að frádreginni eign lántakanda í nýbyggingarsjóði. Hafi lántakandi sannanlega gert ráðstafanir til kaupa á fleiri en einu framleiðslutæki, má skipta nýbyggingarsjóði hans til kaupa á þessum framleiðslutækjum, enda takist þau í notkun innan tveggja ára, frá því sótt er um lánið.

Hafi sjóðurinn ekki nægilegt fé til að fullnægja lánsþörfinni, skulu lán til skipa- og bátakaupa sitja fyrir öðrum lánveitingum.

Óheimilt er að lána einum aðila meira en 4 millj. af fé stofnlánadeildarinnar. Þetta ákvæði nær þó eigi til bæjarfélaga og hreppsfélaga né þeirra félaga útvegsmanna, sem um getur í 2. málsg. 3. gr. laga þessara.

9. gr.

Lengsti lánstími er 20 ár fyrir ný skip, en annars 15 ár. Sé lánstími 10 ár eða lengri, skal haga afborgunum lána þannig, að helmingur lánsins eða því sem næst sé endurgreiddur, þegar liðnir eru $\frac{1}{3}$ (tveir fimmtu) af lánstímanum. Félagi, sem fengið hefur lán úr stofnlánadeildinni og nýtur hlunninda vegna framlags í varasjóð samkv. ákvæðum 3. gr. laga nr. 20 20. maí 1942, skal skylt að verja 50% af því fé, er það leggur í varasjóð, til aukalegra afborgana af lánnum úr stofnlánadeildinni, enda falla þá niður ákvæði 14. gr. b. í sömu lögum um framlag í nýbyggingarsjóð.

Einstaklingar og sameignarfélög, er lán hafa fengið úr stofnlánadeildinni, mega draga frá skattskyldum tekjum sínum þær fjárupphæðir, er þau verja til aukalegra afborgana af lánum hjá deildinni, þó eigi hærri fjárhæð en sem nemur 20% af hreinum tekjum þeirra af útgerð á árinu, enda falla þá niður ákvæði 14. gr. í lögum nr. 20 20. maí 1942 um framlög í nýbyggingarsjóð.

10. gr.

Stofnlánadeildinni er heimilt að veita bráðabirgðalán, meðan stendur á byggingu skipa eða mannvirkja, en jafnan skulu slík bráðabirgðalán endurgreidd að fullu, þegar hin föstu stofnlán eru afgreidd.

11. gr.

Vextir af lánum úr stofnlánadeildinni skulu ákveðnir af ráðherra, en skulu þó ekki vera hærri en 2.5%. Vextir og afborganir greiðast fyrir fram fyrir eitt ár í senn eða hluta úr ári, miðað við gjalddaga, sem vera skal 1. nóvember ár hvert. Ef tilskilið ársgjald er ekki greitt að fullu á gjalddaga, má reikna 0.5% dráttarvexti af hinni vangoldnu upphæð fyrir hvern hálfan mánuð, sem greiðsla dregst.

12. gr.

Skylt er lántakendum að hafa hinar veðsettu eignir svo hátt váttryggðar, að vel nægi fyrir áhvilandi lánum, og tekur veðréttur stofnlánadeildarinnar jafnan einnig til váttryggingarfjárins.

Ef til útborgunar váttryggingarfjár kemur, getur stofnlánadeildin krafizt, að henni sé greidd beint upphæð, sem svarar áhvilandi láni eða lánum í deildinni.

13. gr.

Eignir þær, er stofnlánadeildin tekur að veði, skal á kostnað lánþega virða á þann hátt, er nánar verður tiltekið í reglugerð deildarinnar. Í reglugerðinni má meðal annars ákveða, að framkvæmdastjórn Landsbankans megi tilnefna þá menn, er skulu framkvæma virðingarnar. Framkvæmdastjórn Landsbankans getur hvenær sem er heimtað skilríki fyrir því, að veðsettum eignum sé vel við haldið og að veðið hafi ekki rýrnað.

14. gr.

Öllum skuldunautum stofnlánadeildarinnar er skylt:

- a. Að láta reikningaskrifstofu sjávarútvegsins í té afrit af rekstrarreikningum fyrirtækja sinna í því formi, sem reikningaskrifstofan ákveður.
- b. Að bjóða hlutaðeigandi bæjar- og sveitarfélagi forkaupsrétt eða ráðstöfun á forkaupsrétti að þeim eignum, sem lán hvílir á í stofnlánadeildinni, ef til sölu kemur, og eigandi sjálfur hefur ekki innansveitarkaupanda að.

15. gr.

Heimilt er að telja lán eða eflirstöðvar láns úr stofnlánadeildinni komnar í gjalddaga án uppsagnar:

- a. Þegar tilskilið ársgjald er ekki greitt á réttum gjalddaga.
- b. Við eigandaskipti að veði fyrir láni, eða ef veðið ferst, er selt eða sett á uppboð.
- c. Ef veðið gengur svo úr sér eða rýrnar að verðgildi, að lánið er eigi svo tryggt sem æskilegt er að dómi lánveitanda.
- d. Ef veðsettu skipi er ekki haldið úti til fiskveiða eða fiskflutninga sex mánuði ár hvert, eða fyrirtæki hættir störfum eða breytir svo rekstri sínum, að það fullnægir ekki ákvæðum 3. gr. þessara laga.

16. gr.

Þegar lán er komið í gjalddaga, hefur stofnlánadeildin heimild til að láta selja veðið við opinbert uppboð, án undanfarins dóms, sáttar eða fjárnáms, samkvæmt tilskipun um fjárforráð ómyndugra, 18. febrúar 1847, 10. gr., eða láta leggja það stofnlánadeildinni út til eignar, ef þörf er á.

Stofnlánadeildin þarf ekki að láta neinn vera fyrir sína hönd við uppboðið, og skal þar ekki taka mótmæli skuldunauts til greina nema þau séu auðsjáanlega á rökum byggð, og eigi er heldur hægt að stöðva eða ónýta uppboðið með neins konar dómsskoti.

Stofnlánadeildin ber hins vegar ábyrgð á því, að skuldin sé rétt og komin í gjalddaga, og er skuldunaut rétt að höfða mál til endurgjalds á öllu því, er hann hefur skaðast á uppboðinu, og öllum málskostnaði að skaðlausu.

Stofnlánadeildin getur samið svo um við skuldunauta sína, að uppboðið á veðsettum eignum megi fara fram í skrifstofu uppboðshaldara.

17. gr.

Nú er skip eða fasteign seld á nauðungaruppboði eða við gjaldþrotaskipti, og ber þá uppboðshaldara að rannsaka, hvort eignin er veðsett í stofnlánadeildinni, og geta þess í uppboðsgerðinni. Ef svo reynist, skal framkvæmdastjórn Landsbankans gert aðvart svo tímanlega, að hún geti látið fulltrúa sinn vera við uppboðið.

18. gr.

Stofnlánadeildin er undanþegin opinberum gjöldum og sköttum, hverju nafni sem nefnast. Öll skjöl viðvikjandi lánnum, sem deildin veitir eða tekur, eru undanþegin stimpilgjöldum.

Eignar- og veðbókarvottorð ber að láta deildinni í té án endurgjalds.

19. gr.

Framkvæmdastjórn Landsbankans skal á hverju miðju reikningsári, og oftari ef þörf gerist, gefa ráðherra stutt yfirlit yfir hag deildarinnar. Auk þess getur ráðherra, hvenær sem er, krafist allra upplýsinga um hag deildarinnar.

Eftir hver áramót gefur framkvæmdastjórn ráðherra fullkominn endurskoðaðan reikning og skýrslu um hag og starfsemi deildarinnar á árinu. Ársreikninginn skal birta í B-deild Stjórnartíðinda.

20. gr.

Í reglugerðinni fyrir stofnlánadeildina má setja þau ákvæði um stjórn hennar og starfrækslu, er nauðsynleg þykja, þótt ekki sé sérstaklega gert ráð fyrir þeim í þessum lögum, enda fari þau ekki í bága við nein ákvæði í lögnum.

21. gr.

Þeim einstaklingum og félögum, er gefið hefur verið vilyrði fyrir styrktarlán um úr styrktar- og lánasjóði fiskiskipa, skal gefinn kostur á að njóta hlunninda þessara laga gegn því að afsala sér rétti sínum til styrktarlánanna, eða að njóta þeirra og þá um leið þeirra vaxta og lánakjara, er gildandi voru hjá fiskveiðasjóði Íslands fyrir gildistöku þessara laga.

22. gr.

Lán, sem veitt hafa verið úr fiskveiðasjóði Íslands til framkvæmda á vegum Nýbyggingarráðs frá ársbyrjun 1945 til gildistöku þessara laga, skulu flutt í stofnlánadeild Landsbankans, og skal litið á þau sem bráðabirgðalán samkvæmt 10. gr. þessara laga.

23. gr.

Lög þessi öðlast þegar gildi.

Ákvæði til bráðabirgða.

Frá 1. janúar 1946 til ársloka 1949 skal gjald það, er um ræðir í lögum nr. 47 19. maí 1930, um fiskveiðasjóðsgjald, renna til þess að greiða stofnkostnað byggingar til fiskiðnrannsóknna og fiskifræðirannsóknna, sem reist verður á vegum Háskóla Íslands og á lóð hans.

Við árslok 1949 skulu lög nr. 47 19. maí 1930, um fiskveiðasjóðsgjald, falla úr gildi.